

**ЎЗБЕКСТАН ХАЛЫҚ ДЕМОКРАТИЯЛЫҚ
ПАРТИЯСЫНАН ЎЗБЕКСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ПРЕЗИДЕНТЛИГИНЕ ТАЛАБАН
МАҚСУДА АЗИЗОВНА ВОРИСОВА**

ЎМИР БАЯН

Мақсуда Ворисова 1961-жылы Ташкент қаласында зыялылар шаңарағында тууылған. Миллети – өзбек. Мағлыұматы-жоқары, 1984-жылы Ташкент мәмлекетлик медицина институтын тамамлаған. Қәнигелиги-шыпакер. Шаңарақлы, үш перзенти бар.

2018-жылы I дәрежели «Соғлом авлод учун» ордени менен сыйлықланған.

Мийнет жолын 1984-жылы Ташкент мәмлекетлик медицина институты клиникасында шыпакер ұазыйпасынан баслаған. 1989-жылдан Ташкент ўәлаяты Зангиата районы «Назарбек» аўыллық шыпакерлик пунктинде шыпакер-терапевт, 2003-жылдан «Назарбек» аўыллық шаңарақлық поликлиникасы баслығы болып ислеген. 2018-жылы Ўзбекстан Халық демократиялық партиясы Орайлық Кеңеси баслығының орынбасарлығына сайланған.

2009-2014-жыллары халық депутатлары Зангиата районлық Кеңеси депутаты, 2015-2019-жыллары халық депутатлары Ташкент ўәлаятлық Кеңесиниң депутаты, Ўзбекстан Республикасы Олий Мажлиси Сенаты ағзасы сыпатында мәмлекетти сиясий, социаллық-экономикалық раўажландырыў, демократиялық реформаларды әмелге асырыў, халқымыздың мәплерин қорғаўды күшейтиўге хызмет ететуғын нызам хўжетлерин қабыл етиў процесслеринде белсене қатнасып, нәтийжели жумыс алып барған.

2019-жылы Олий Мажлис Нызамшылық палатасы депутатлығына сайланған. Пуқаралардың денсаўлығын сақлаў мәселелери комитети баслығының орынбасары, парламент төменги палатасының Шаңарақ хәм ҳаял-қызлар мәселелери комиссиясы баслығы лаўазымында жумыс ислеп келмекте.

Мақсуда Ворисова жоқары потенциаллы теориялық хәм әмелий тәжирийбеге ийе шөлкемлестириўши сыпатында өзин көрсете алған. Ол мәмлекетимиздиң денсаўлықты сақлаў системасын реформалаў процесслеринде, халықты ойландырып келген машқалаларға шешим табыўда белсендилик хәм пидайылық көрсеткен.

Көп жыллық депутатлық, сенаторлық жумысы даўамында мәмлекетлик хәм жәмийетлик басқарыў, ишки хәм сыртқы сиясат, хуқық хәм социаллық қорғаў мәселелеринде үлкен тәжирийбе топлаған, халыққа ғамқорлық етиўши, кеңпейил хәм исенимли, үлкен тәжирийбеге ийе сиясатшы ҳаял.

БАҒДАРЛАМА

Бағдарлама Өзбекстан Халық демократиялық партиясының негизги бағдарларына тийкарланады. Бағдарламаның **тийкарғы мақсети** – **мәмлекетимизде социаллық теңлик хәм халық демократиясы нормаларына сәйкес келетуғын мәмлекет хәм жәмийет қурыў болып есапланады.**

Бул ўазыйпаның шешилиўи, **биринши гезекте**, халықтың кең қатламларының абаданлығы тәмийинлениўин нәзерде тутады. Онда, хәр бир шаңарақ өзиниң басланғыш турмыслық талапларын қанаатландырыўи ушын, соның ишинде, қолайлы турақ жай, үзликсиз энергия менен тәмийинлениўи, тәбийғый газ хәм ишимлик суўи, сапалы азық-аўқат, заманагөй билимлендириў хәм маман медициналық хызметтен пайдаланыўи ушын жететуғын дәрәмат дәрегине ийе болыўи керек.

Екиншиден, бундай мәмлекетти қәлиплестириў барлық тараўларда социаллық әдиллик хәм социаллық теңликти қәлиплестириўди аңлатады. Бул өз тек ғана хуқықый-теңликти емес, ал социаллық статус, мүклик жағдайи хәм дәрәматына қарамастан, бул хуқықларды әмелге асырыўда хәмме ушын теңдей имканиятлар жаратыўды талап етеди.

Үшиншиден, бул – пуқаралардың демократиялық институтлар арқалы халықтың социаллық кейпиятына, зәрүр турмыслық талапларын әмелге асырыўға тәсир көрсететуғын нызам хұжжетлериниң жойбарларын таярлаў, жәмийетлик экспертиза хәм додалаўларда кеңнен қатнасыўын тәмийинлеўи **демократия болып есапланады.**

Тийкарғы мақсетке ерисиў ушын социаллық, экономикалық хәм сиясий ўазыйпаларды шешиў бойынша төмендеги тийкарғы бағдарлар усыныс етиледи.

I. Халықтың мәплерин тәмийинлеўге қаратылған күшли социаллық сиясат жүргизиў

Биз халықтың мәплерин тәмийинлеўге қаратылған күшли социаллық сиясат жүргизиў тәрәпдарымыз. Усы мақсетте төмендегилерди әмелге асырыў зәрүр, деп есаплаймыз:

- халықтың дәрәматына қарап дифференцияластырылған салық салыў системасын енгизиў;

- хәр бир инсанның минимал социаллық хызметлерди бийпул алыўын нызамшылық дәрежесинде кепиллеў;

социаллық напақалардан жоқарырақ мийнет хақы төленетуғын турақлы жумыс орынлары менен тәмийинлеў, мийнетке жарамлы халықтың жеке басламалары хәм шаққанлығын хошаметлеў;

- алыс хәм шетки аймақларда шыпакерлер және оқытыўшыларға болған талапты қаплаў ушын «Аўыл шыпакери» хәм «Аўыл муғаллими» бағдарламаларын әмелге асырыў, оларды материаллық хәм руўхый жақтан хошаметлеў системасын нызамшылық тийкарында беккемлеў;

- халықты сапалы азық-ауқат өнімлері, күнделікли мүтәжликлеріне байланысly арзан товарлар хәм хызметлер менен, арзан турақ жай хәм коммуналлық хызметлер менен тәмийинлеў;

- халықтың кем тәмийинленген қатламларына бийпул, сапалы хәм толық басланғыш медициналық жәрдем көрсетиў;

- жаслардың кәсип-өнер таңлаўы, бийпул хәм сапалы билим алыўы, оқыў орынларын тамамлағаннан соң жумысқа жайласыў кепиллигин беккемлеў;

- пенсия хәм социаллық напақа алыўшылардың турмыслық мүтәжликлерин толық қанаатландырыўды кепиллейтуғын пенсия хәм социаллық тәмийинлениўиниң оптимал системасын қәлиплестириў;

Усы мақсетте, мәмлекет ҳәр бир инсанның социаллық хызметлерден толық хәм бийпул пайдалана алыўын нызамшылық дәрежесинде хәм әмелде кепиллеў ушын барлық илажларды көриўи зәрүр, деп есаплаймыз.

Бул бәринен бурын, халықтың социаллық қорғаўға мүтәж қатламларына Конституцияда беккемленген (билим алыў, денсаўлықты сақлаў хәм медициналық жәрдем алыў, турақ жайға ийе болыў, социаллық тәмийнат, мәдений турмыста қатнасыў хәм маман юридикалық жәрдем алыў) тийкарғы хуқықлардың әмелге асырылыўы ушын кепиллик береді.

Биз, социаллық қорғаў системасы барлық мүтәж пуқараларды толық қамтып алыўи зәрүр, деп есаплаймыз.

Оның ушын төмендегилерди әмелге асырыў зәрүр:

- пенсионерлердиң турмыс дәрежесин жақсылаў, олардың социаллық белсендилигин күшейтиў;

- кем тәмийинленген, бирақ, ийек артыўшылық кейпиятында жүрген пуқараларды жәмийетимиздиң белсенди қатнасыўшысына айландырыў;

жалғыз кекселер, ата-ана қарамағысыз қалған балалар және басқалардың тәрбиялаўына мүтәж майыплығы болған пуқаралардың турмыслық зәрүрликлеріне итибарды күшейтиў, усы мақсетте «Мүриўбет», «Сақаўат» хәм «Меҳрийбанлық» үйлериниң жумысын және де жақсылаў;

- «Меҳрийбанлық» үйлерин питкерип шыққан жасларды турақ жай менен тәмийинлеў, жумысқа жайластырыўдың нәтийжели механизмлерин енгизиў;

- алдыңғы мәмлекетлердиң тәжирийбесинен келип шығып, мәмлекетлик-жеке меншик және социаллық шериклик тийкарында халыққа социаллық хызметлер көрсетиў әмелиятын кеңнен раўажландырыў.

Сондай-ақ, майыплығы болған шахслардың талап хәм мүтәжликлері, нызамлы хуқықлары менен мәплерин тәмийинлеў, бул бағдардағы системаны түп-тийкарынан жақсылаў мақсетинде алдыңғы сырт ел тәжирийбесин есапқа алған ҳалда, төмендеги илажларды көриў зәрүр:

- миллий нызамшылықты БМШтың Майыплар хуқықлары бойынша конвенцияның принципери хәм нормаларына муўапықластырыў;

- майыплығы болған пуқараларға байланысly халықаралық нормалар хәм стандартларды миллий нызамшылыққа имплементациялаў;

- Мәмлөкетимзде БМШтың Майыпларға байланыслы улыўма жер жүзилик ҳәрекетлер бағдарламасын әмелге асырыў бойынша зәрүр илажлар көриў;
- майыплар жәмийетлерине мәмлөкетлик субсидияларды ажыратыў.

II. Социаллық бағдарланған экономикалық сиясат – күшли жәмийетлик сиясат тийкары

Биз экономикалық сиясаттың социаллық нәтийжелилигин тәмийинлеўде төмендегилерди тийкарғы ўазыйпалар, деп есаплаймыз:

-орта мүддетли келешекте кем тәмийинленген халық қатламларының үлесин кеминде 2 есеге қысқартыў мақсетинде кәмбағаллықты сапластырыў бойынша нәтийжели жумысларды әмелге асырыў;

қосымша қунға ийе секторлар ҳәм мийнет талап етилетуғын тармақларға айрықша итибар қаратқан ҳалда, экономиканың иновациялық алдыңғы технологияларға тийкарланған өндиристер тармақларын жедел раўажландырыў мақсетинде нәтийжели финанслық ҳәм салық жеңилликлерин колланыў;

- орта мүддетли келешекте мийнет ҳақы дәрежесин жасаў минимумынан кеминде 1,5 есе жоқары болған (өзин-өзи бәнт етиў ҳәм жеке меншик исибилерменликтен алынатуғын дәраматлар есабынан) мийнетке жарамлы халықтың турақлы жумыс орынларында бәнтлигин тәмийинлеўге ерисий.

Социаллық бағдарланған экономикада мәмлөкеттиң тийкарғы тәртипке салыўшылық ролин және де беккемлеў зәрүр, деп есаплаймыз. Онда:

-улыўмахалықлық әҳмийетке ийе экономика тармақларын басқарыўда мәмлөкеттиң қатнасыўын беккемлеў;

-ҳәр бир инсанның басланғыш турмыслық талапларына жететуғын тутыныў себетшесиниң баҳасын белгилеў, сол тийкарда жасаў минимумын нызамлы беккемлеў;

-азық-аўқат өнимлери ҳәм күнделикли зәрүр басқа да товарларды ислеп шығарыў тараўында мәмлөкет тәрәпинен тәртипке салыў илажларын нызамлы беккемлеў;

- аймақлардың турақлы раўажланыўы ушын мәмлөкет дәраматларын тең ҳәм әдил бөлистирий, аймақлық бағдарламаларды әмелге асырыў ушын мәмлөкетлик бюджет, басқа да ишки ҳәм сыртқы дәреклерден қосымша финанслық ресурсларды жумсаў;

-белгили бир аймақларға импорт товарларын алып киргени ушын бажыхана төлемлеринен түскен қаржылардың бир бөлегин жергиликли бюджетлерге қаратыў, усы арқалы импорттың орнын басатуғын өндиристерди раўажландырыў бойынша арнаўлы районлық ҳәм қалалық инвестициялық фондларды жаратыў;

- «өндиристер ипотекасы»н, яғный коммерциялық банклердиң инвестициялық ресурслары есабынан таяр кәрханалар шөлкемлестирий ҳәм келешекте исибилерменлик субъектлерине кредит ямаса лизинг тийкарында берий механизмлерин әмелиятқа киргизий;

- импорттың орнын басатуғын социаллық әхмийетке ийе товар хәм хызметлерди өндириc бойынша тийкарлы бизнес-жойбарларды әмелге асырыў ушын жеңиллетилген кредитлерди енгизиў зәрүр.

Пикиримизше, ишки базарды өзимизде ислеп шығарылған жоқары қосымша қунға ийе товарлар менен толтырыў турақлы экономикалық раўажланыўдың тийкарғы факторларынан бири.

Жергиликли ҳәкимликлер дәрежесинде турмыс ушын әхмийетли хәм қәўипсиз азық-аўқат өнимлери және күнделикли зәрүр товарларды ислеп шығарыў бойынша орта мүддетли аймақлық бағдарламаларды қәлиплестириў хәм тастыйықлаў зәрүр.

Усы бағдарламаларды аймақларда жұмыс орынларын шөлкемлестириўге байланыcлы мәмлекетлик буйыртпалар және орта арнаўлы, жоқары мағлыўматлы қәнигелерди таярлаў бағдарламаларына муўапықластырыў зәрүр.

Сондай-ақ, аймақлық раўажландырыў бағдарламаларында жергиликли өндиристиң өсиўи менен бир қатарда аўыл хожалығы өнимлерин жетистириўдиң нәтийжелилигин арттырыў, бул бойынша жер хәм суў ресурсларынан нәтийжели пайдаланыў мәселелерине айрықша итибар қаратыў керек. Онда:

-аўыл хожалығында нәтийжелиликти арттырыў имканиятын беретугын хожалық жүргизиў түрлерин енгизиў, сол тийкарда азық-аўқат өнимлерин ислеп шығарыўдың турақлы хәм нәтийжели системасын жаратыў;

-аўыл инфраструктурасы, аўыл хожалығы изертлеўлери хәм технологи-яларын раўажландырыўға инвестиция киргизилиўин көбейтиў;

-аўыл хожалығы өнимлерин ислеп шығарыўшылар хәм қайта ислеў кәрханалары арасында кооперацияны раўажландырыў керек.

Бул ўазыйпалардың шешилиўи арқалы төмендеги мақсетлерге ери-семиз:

- ишки базарды арзан азық-аўқат өнимлери хәм социаллық әхмийетке ийе товарлар менен толтырыў, бул өнимлер хәм товарлар баҳасының кескин өсип кетиўиниң алдын алыў;

аўыл хожалығы өнимлерин жетистириў және оларды қайта ислеў кәрханаларында турақлы хәм жоқары ҳақы төленетуғын жаңа жұмыс орынларын жаратыў;

халықты, әсиресе, жасларды жұмыс пенен тәмийинлеў нәтийжелилигин арттырыў.

Биз экономиканы либералластырыў хәм еркин базар қатнасықлары жә-мийетти социаллық раўажландырыў мақсетлерине ерисиў кепиллигин бермейди, деп есаплаймыз. Соның ушын мәмлекет хәм жәмийет тәрeпинен экономикалық раўажланыўды қадағалаў және тәртипке салыў бойынша демократиялық системаны қәлиплестириў зәрүр. Онда:

- экономикада структуралық реформаларды әмелге асырыў хәм жаңа технологияларды енгизиў мәселелери бойынша барлық тараўларда социал-лық қарым-қатнас хәм жәмийетлик қадағалаў механизмин енгизиў. Бул процесслерди халықтың турақлы, жоқары ҳақы төленетуғын жұмыс орынла-рында бәнтлигин арттырыў, мийнеттиң қорғалыўы, қәўипсизлик дәрежеси

хәм өндиристиң экологиялық тазалығын тәмийинлеў менен биргеликте алып барыў;

- мәмлекеттиң сыртқы қарызлары хәм инвестициялар үстинен жәмийетлик қадағалаўдың нәтийжели системасын жаратыў, инвестиция саясатында жәмийет мәплериниң қорғалыўын тәмийинлеў зәрүр.

III. Сапалы азық-аўқат өнимлери, күнделикли зәрүр товарлар хәм хызметлердиң социаллық қолайлылығын тәмийинлеў

Социаллық әхмийетке ийе товарлар хәм хызметлердиң бақалары менен тарифлери нормативлик хұжжетлерде белгиленген нормалардан асып кетпейи ушын бул бақаларды қәлиплестириў үстинен мәмлекетлик хәм жәмийетлик қадағалаўды қатаң орнатыў тийис.

Усы мақсетте төмендеги илажларды көриў зәрүр:

Алдыңғы сырт ел тәжирийбеси және универсал халықаралық хұжжетлердиң усыныслары хәм нормаларын есапқа алған ҳалда, өндирис тараўында мәмлекет тәрәпинен тәртипке салыў илажларын нызамлы түрде беккемлеў;

- халықтың аз дәрәматлы қатламларын турмыс ушын зәрүр арзан хәм сапалы азық-аўқат өнимлери менен тәмийинлеў бойынша мақсетли мәмлекетлик бағдарламаларды ислеп шығыў хәм әмелиятқа енгизиў;

- санаат хәм аўыл хожалығы тармақларын ишки тутыныў базарын мәмлекетимизде ислеп шығарылған күнделикли зәрүр азық-аўқат өнимлери хәм товарлары менен толықтырыўға бағдарлаў;

- мәмлекетимизде өндириллик ресурсы хәм имканияты болмаған азық-аўқат өнимлери, басқа да күнделикли зәрүр товарларды импорт етиў бойынша салық хәм бажыхана системасында бейимлесийиши илажларды әмелге асырыў.

Буннан тысқары, раўажланған еллер тәжирийбесинен келип шыққан ҳалда, аз дәрәматлы шаңарақлар хәм халықтың социаллық қорғаўға мүтәж қатламларына күнделикли керекли азық-аўқат өнимлери хәм товарларды арзан бақаларда сататуғын социаллық дүканлар тармағын жаратыў бойынша қәўендерлик жумысын раўажландырыўға жәрдемлесийи зәрүр.

IV Турақ жайлар хәм коммуналлық хызметлердиң социаллық қолайлылығын тәмийинлеў

Биз халықтың социаллық қорғаўға мүтәж қатламлары, соның ишинде, майыплығы болған шахслар, майып перзентлерди тәрбиялап атырған ата-аналар, қыйын социаллық жағдайға түскен ҳаял-қызлар ушын арзан турақ жайлар қурылысын және де кеңейтиўге ерисиўди режелестирип атырмыз.

Бул мәселени шешиўде төмендегилерди әмелге асырыў зәрүр:

- мәмлекетимизде заманагөй инновациялық технологиялар тийкарында қурылыс материалларын хәм конструкциялар ислеп шығарыўды хошаметлеў;

- халықтың социаллық қорғаўға мүтәж қатламлары ушын арзан турақ жай қурыўға жеңиллетилген ипотека кредитин берийи әмелиятын жетилистрийи;

- «Коммуналлық хызметлер тарифлерин тәртипке салыў тийкарлары ҳаққында»ғы Өзбекстан Республикасы нызамының жойбарын ислеп шығыў ҳәм қабыл етиў;

- орта мүддетли келешекте қалалар ҳәм аўыллық елатлы пунктлерде халықты арзан электр-энергия, ыссылық ҳәм ыссы суў системасы менен тәмийинлеў бойынша аймақлық инвестициялық бағдарламаларды, соның ишинде, орынларда мәмлекетлик-жеке меншик шериклик тәртибиндеги бағдарламаларды әмелге асырыў;

-коммуналлық хызметлерди әмелге асырыўшы шөлкемлер тәрeпинен тийкарсыз түрде баҳа ҳәм тарифлер арттырылыўы жағдайларына жол қоймаў мақсетинде, тараўда мағлыўматлардың ашық-айдынлығын тәмийинлеў және коммуналлық хызметлер тарифлери үстинен жәмийетлик қадағалаўды күшейтиў;

- орта мүддетли келешекте қалалар ҳәм елатлы пунктлерде жасыл аймақлар, дем алыў парклери, балалар ушын ойын майданшаларын кеңейтиў, онда майыплығы болған шахслардың дем алыўы ушын зәрүр шараятларды жаратыў.

V. Халықтың барлық қатламларына жоқары сапалы ҳәм толық медициналық жәрдем көрсетиў

Басланғыш медициналық жәрдем сапасын, әсиресе, кем тәмийинленген халыққа қәнигели басланғыш медициналық хызмет көрсетиў тармағын раўажландырыўда төмендегилерди тийкарғы бағдарлар, деп есаплаймыз:

- мүлкшилик түрине ҳәм қаржыландырыў дәреклерине қарамастан барлық медицина мәкемелеринде бийпул берилетуғын, мәмлекет тәрeпинен кепилленген мәжбүрий медициналық хызметлер дизимин нызамлы жақтан беккемлеў;

- халықты, соның ишинде, кем тәмийинленген шаңарақларды, майыплығы болған шахсларды, басқа да социаллық-демографиялық әззи топарларды жоқары технологияларға тийкарланған медициналық жәрдемнен пайдаланған ҳалда, ҳәр жылы бийпул тексерийден өткериўди шөлкемлестириў;

- халықтың айрықша категориялары, соның ишинде, пенсионерлер, майыплығы болған шахсларға берилетуғын дәри қураллары, медикаментлер, протезлеў қураллары ҳәм басқа да медициналық-социаллық хызметлерди бийпул көрсетиў системасын жетилистириў;

- «Дәри-дармақлар ҳәм медициналық қураллардың баҳаларын мәмлекет тәрeпинен тәртипке салыў ҳаққында»ғы нызам жойбарын ислеп шығыў ҳәм қабыллаў.

VI. Жаслардың сапалы билимлендириўден теңдей пайдаланыўын тәмийинлеў

Мектепке шекемги, орта, кәсип-өнер ҳәм жоқары билимлендириўде халықтың барлық қатламларына теңдей имканиятлар жаратыў ушын төмендеги илажларды көриў зәрүр:

- 6 жасқа толған балаларды басланғыш билимлендириуіге мәжбүрий бир жыллық таярлау менен бийпул толық қамтып алыу, хәр бир елатлы пунктте мектепке шекемги билимлендириуі мәкемелерин ашыу;

-мектеп хәм мектепке шекемги билимлендириуі мәкемелериндеги оқыушылар хәм тәрбияланыушыларды сапалы хәм саламат азық-ауқат пенен кепилликли тәмийинлеу;

-бийпул жоқары билим беріуі системасын тәртипке салыудың заманагөй механизмлерин нызамлы түрде беккемлеу хәм әмелиятқа енгизиуі. Сондай-ақ, студентлердің сабақты өзлестириуі хәм олардың иновациялық жумыста қатнасыуына қарап, стипендиялар муғдарын белгилеу, турақ жайға мүтәж студентлерди қолайлы шараятлар менен тәмийинлеу;

-кем тәмийинленген шаңарақлардың қәбилетли перзентлеринің билим алыуын мәмлекет тәрәпинен қоллап-қууатлау;

-алыс ауыллардағы балалар ушын мөлшерленген мәденият мәкемелери, спорт имаратлары, «Бәркамал әулад» орайлары, музыка хәм көркем өнер мектеплеринің жумысын және де рауажландырыу;

-майыплығы болған балаларды қоллап-қууатлауды және де кеңейтиуі, оларға руухый-ағартыушылық тарауда теңдей имканиятларды тәмийинлеу. Арнаулы әдебиятларды, соның ишинде, дауыс пенен берилген Брайль әлип-беси тийкарында да басып шығарыу хәм сатып алыу, инклюзив билимлендириуіди рауажландырыу, усы тарауда жумыс ислеп атырған оқытыушыларға жеңилликлер беріуі.

VII. Халық демократиясы хәм социаллық теңлик

Биз мәмлекетте халық демократиясы системасын қәлиплестириуі тәрәпдарымыз. Бул халықтың барлық, соның ишинде, социаллық қорғауға мүтәж қатламларының мәмлекетлик хәм жәмийетлик турмысы, суд-хуқық система-сында теңлик тийкарында қатнасыуын тәмийинлеу дегени.

Соның менен бирге, барлық инсанлардың жасы, жынысы, майыплығы, миллети, дини хәм социаллық келип шығыуына қарамастан, социаллық, экономикалық хәм сиясий турмыста белсене қатнасыуын қоллап-қууатлау хәм хошаметлеу зәрүр.

Усы мақсетлерде биз төмендгилерге ерисиуі керек деп есаплаймыз:

-мәмлекет ишинде социаллық теңсизликтің барлық көринислерин сапластырыу;

- халықтың турмыслық талаптарын әмелге асырыуға байланыслы нормативлик-хуқықый хужжетлердің жойбарларын жәмийетлик додалаудан хәм жәмийетлик экспертизадан өткеріуі мәжбүрий екенлигин нызамшылықта беккемлеу;

- мәмлекетимиздің социаллық-экономикалық турмысының ең әхмийетли тараулары, халықтың турмыслық талаптарына байланыслы болған хәм жәмийетшилиликте айрықша қызығыушылық оятатуғын мәселелер бойынша атқарыу хәкимияты тәрәпинен қарарлар қабыл етиуде, парламенттеги сиясий партиялар фракциялары және халық депутатлары жергиликли Кеңесле-

риндеги партия топтары менен жәмийетшиликтің мәсләхәтлесийин өткерий механизмин енгизий;

-халықтың социаллық қорғауға мүтәж қатламлары нызамлар хәм басқа нормативлик-хуқықый хуҷжетлер жойбарларының додаланыуында еркин қатнасыуы ушын зәрүр шараятлар жаратыу;

-мәмлекетлик басқарыуда пуқаралық жәмийети институтларының тиккелей қатнасыуын кеңейтиу.

Пуқаралардың хуқықларын қорғау бойынша суд механизмлериниң оптималлығын тәмийинлеу, нызам үстинлигин және де беккемлеу, хуқықлар, миннетлемелер хәм имканиятлар теңлигине қатаң әмел етиу суд-хуқық тарауын реформалаудағы тийкаргы бағдарлар болып есапланады.

Усы мақсетте төмендегилерди әмелге асырыу зәрүр:

-әдил судлауды әмелге асырыуда пуқаралардың судларда Халық мәсләхәтшилери сыпатында толық қатнасыуын тәмийинлеу;

-пуқаралардың тынышлығы хәм жәмийеттиң қәуипсизлигин тәмийинлеу бағдарында ықтыярлы Халық сақшыларының жұмысын раўажландырыу;

-кемситиулерге қарсы нызамшылықта белгиленген өлшем хәм қағыйдалардың әмелде, әсиресе, халықтың социаллық қорғауға мүтәж қатламларына толық хәм сөзсиз орынланыуын тәмийинлеу;

-хуқықы бузылған аз дәрәматлы пуқараларды қорғауда адвокатура хәм юридикалық хызметлердиң социаллық оптималлығын тәмийинлеу;

-халықтың социаллық жәрдемге мүтәж қатламлары ушын хуқықый жәрдем хәм хызмет көрсетиу бойынша социаллық жақтан қолайлы болған система жаратыу, оларға бийпул мәсләхәт беретугын «юридикалық клиника»лар тармағын раўажландырыу;

-халықтың хуқықый мәдениатын арттырыуға байланыслы жұмыслардың нәтийжелилигин және де жақсылау, пуқаралардың өзін-өзи басқарыу уйымлары негизинде хуқықый мәсләхәт берий системасын жаратыу. Соның ишинде, халықтың социаллық қорғауға мүтәж қатламлары социаллық мәселелер бойынша мәмлекетлик хәм үәкилликли уйымларына жиберип атырған мүрәжатлары бойынша мәсләхәтлер берип барыу.

VIII. Пуқаралық жәмийетин раўажландырыу хәм социаллық турақлылықты тәмийинлеу

Биз мәмлекетимизде еркин пуқаралық жәмийетин және де раўажландырыу тәрепдарымыз. Бул мақсетте төмендегилерди әмелге асырыу зәрүр, деп есаплаймыз:

-халықтың машқалаларын шешиудиң ең нәтийжели хәм әдил түри сыпатында мәхәлле системасын раўажландырыу, хәкимшилик, жәмийетлик, экологиялық, мәдений хәм басқа да машқалаларды шешиуде оның толық қатнасыуын тәмийинлеу;

-қабыл етилип атырған нызамлар хәм нызам хуҷжетлери, мәмлекетлик басқарыу уйымлары жұмысының нәтийжелерин ашық-айдын хәм конструктивлик додалауда пуқаралық жәмийети институтларының қатнасыуын кеңейтиу;

-аҳмийетли экономикалық ҳам социаллық ўазыйпалардың шешилиўине тәсир көрсетиў мәселелеринде сиясий партиялар, олардың депутатлық бирлеспелериниң ҳуқықлары ҳам ўәкилликлерин және де арттырыў бойынша анық илажлар көриў;

-мәмлекетлик уйымлар ҳам пуқаралық жәмийети институтлары арасындағы социаллық және мәмлекетлик-жеке меншик шериклик әмелиятын кеңнен раўажландырыў;

-жәмийетлик қадағалаў, мәмлекетлик басқарыў ҳам социаллық жойбарларды әмелге асырыўда пуқаралық жәмийети институтлары және пуқаралардың тиккелей қатнасыў дәрежесин арттырыў.

Жасларға байланыслы мәмлекетлик сиясат жаслардың мәмлекеттиң сиясий турмысында белсене қатнасыўын тәмийинлеўге хызмет етиўи тийис. Потенциаллы жасларға сиясий партиялар, пуқаралық жәмийетиниң басқа да институтлары системасында ислеўди хошаметлеў зәрүр.

Мәмлекетлик уйымлардың жумысына халықтың жәмийетлик кейпиятына тәсир көрсететуғын машқалаларды алдыннан анықлаў ҳам оларды нәтийжели шешиўди тәмийинлейтуғын заманагөй «Социаллық диагностика» нәтийжелерине бола, тийисли қарарлар қабыл етилиўи және тезлик пенен орынланыўы зәрүр.

IX. Халықаралық сиясат

Биз Өзбекстанның халықаралық статусын беккемлеў, басқа мәмлекетлер менен өз-ара пайдалы ҳам тең ҳуқықлылық тийкарында бирге ислесиў ҳам шерикшиликти жедел раўажландырыў, жақсы қоңсышылық, регионаллық қәўипсизлик ҳам турақлылықты тәмийинлеў принципери тийкарында Ғәрезсиз Мәмлекетлердиң Дослық Аўқамы мәмлекетлери менен қатнасықларды раўажландырыўға қаратылған интакер халықаралық сиясат жүргизиў тәрепдарымыз.

Бул бағдарда төмендегилерди әмелге асырыўға айрықша итибар қаратыў зәрүр, деп есаплаймыз:

-Өзбекстанның инсан ҳуқықлары тараўындағы халықаралық ҳүжжетлерге қосылыўы мәселелерин көрип шығыў. Инсан ҳуқықлары мәселелери бойынша сөйлесиўлерди турақлы түрде өткерий;

-БМШтың Турақлы раўажланыў мақсетлери ҳам инсан ҳуқықлары мәселеси бойынша халықаралық бирге ислесиўшилер менен өз-ара пайдалы байланысларды күшейтиў;

-регионаллық турақлы раўажланыў, оптимал энергетика ҳам заманагөй медицина тараўларында инновациялық бағдарламалар менен жойбарларды биргеликте әмелге асырыў мақсетинде Ғәрезсиз Мәмлекетлердиң Дослық Аўқамы мәмлекетлери менен бирге ислесиўди күшейтиў;

-сырт елде мийнет етип атырған пуқараларымыздың мәплери ҳам ҳуқықларын қорғаў мақсетинде сыртқы мийнет миграциясы тараўында халықаралық бирге ислеисўди және де раўажландырыў. Сол тийкарда тәртипке салынған, қәўипсиз, басқарылатуғын мийнет миграциясы сиясатын әмелге асырыў.

Сыртқы саясат ұазыйпаларын нәтийжели әмелге асырыў мақсетинде төмендеги жәмийетлик-сиясий механизмлерди усыныс етемиз:

-парламентлераралық байланыс институтларын раўажландырыў;

-гуманитар, мәденият, көркем өнер, илим, спорт ҳәм туризм, мәмлекетлик емес шөлкемлер және партиялараралық байланыслар тараўларында «халық дипломатиясы» усылларын қолланыў;

-мәмлекеттиң халықаралық абырайын бекемлеў, инвестициялық тартымлылықты кеңнен үгит-нәсиятлаў мақсетинде халықаралық мәлимлеме ресурсларынан белсене пайдаланыў.

Сайлаў процесслериндеги бизлердиң сүренлеримиз:

Бәршеге ғамхорлық-мәмлекеттиң миннети!

Халық демократиясы-раўажланыў тийкары!

Социаллық турақлылық-абаданлық гиреўи!

Социаллық теңлик ҳәм әдиллик тәрепдарымыз!

Жумыссызларға-жумыс орынлары!

Бийпул билимлендириў, бийпул денсаўлықты сақлаў!

Экономикалық ресурслар-ҳәмме ушын!

Кәмбағаллықты сапластырайық!